

ชื่อเรื่อง	แนวทางการพัฒนาการกำหนดนโยบายด้านการเกษตร อย่างมีส่วนร่วมของเกษตรกรในเทศบาลตำบลลวงเหนือ อำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่
ชื่อผู้เขียน	นายนเรศ วงศ์คม
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ศรีเงินยวง

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) บริบทชุมชนและรูปแบบการเกษตร 2) ระบบฐานข้อมูลในการกำหนดนโยบาย และ 3) เพื่อพัฒนาแนวทางการกำหนดนโยบายด้านการเกษตรอย่างมีส่วนร่วมของเกษตรกรในเทศบาลตำบลลวงเหนือ วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยกลุ่มเป้าหมายในชุมชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ตั้งแต่การค้นหาข้อมูลและปัญหาของชุมชน วิเคราะห์และกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหาของตนเอง และมีส่วนในการกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการเกษตรของเทศบาล ผลการวิจัยพบว่าชุมชนลวงเหนือเชื่อว่าบรรพบุรุษสืบเชื้อสายมาจากไทลื้อในสิบสองปันนา มีประวัติสืบได้ถึง พ.ศ. 1932 ในรัชสมัยพระเจ้าแสนเมืองมา ซึ่งเป็นกษัตริย์องค์ที่ 10 ในพระราชวงศ์มังราย ความภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่มีความเป็นมาช้านานนี้ ส่งผลเกิดสายสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน แต่หลังจากที่วัฒนธรรมภายนอกเข้ามาในชุมชน ความสัมพันธ์ระบบเครือญาติในชุมชนได้ลดลง รูปแบบการเกษตรในชุมชนส่วนใหญ่แบ่งออกได้เป็น 3 ช่วง ดังนี้ 1) ช่วงก่อนการพัฒนา ซึ่งการดำเนินชีวิตผูกพันกับธรรมชาติ อาชีพหลักเป็นการเกษตรผสมผสานที่เน้นเพื่อการบริโภคในครัวเรือน อาศัยปัจจัยการผลิตที่ต้องลงทุนซื้อหาด้วยเงินน้อย มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันแบบญาติพี่น้อง 2) ช่วงพัฒนา ซึ่งเป็นการเกษตรเชิงเดี่ยวเพื่อการค้า โดยอาศัยปัจจัยภายนอกที่ต้องลงทุนด้วยเงินสด แต่เกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาผลผลิต ก่อให้เกิดปัญหานี้สินสุภาพ การเสื่อมถอยของภูมิปัญญาดั้งเดิม ระบบการผลิตที่ไม่สอดคล้องกับปัจจัยพื้นฐานของแต่ละคน ฯลฯ 3) ช่วงแสวงหาทางออก การเกิดขึ้นของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์สันทรายเป็นส่วนสำคัญของการแสวงหาทางออก กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์สันทรายมีสมาชิกเพียง 35 ครอบครัวจากครัวเรือน 2,484 ครอบครัวของตำบล แต่มีการรวมกลุ่มทำการเกษตรอินทรีย์เพื่อการบริโภคในครัวเรือนแล้วเพื่อขายผลผลิตเป็นอาชีพ จนเป็นกลุ่มที่เข้มแข็ง แกนนำของกลุ่มได้เป็นสมาชิกสภาเทศบาลที่มีสิทธิ์เสียงในการดำเนินการของเทศบาล แนวทางการกำหนดนโยบายด้านการเกษตรอย่างมีส่วนร่วม

ร่วมในเทศบาลตำบลวงเหนือ มีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาฐานข้อมูลกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ด้วยกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น 2) ผู้นำกลุ่มเข้าร่วมเป็นผู้นำเทศบาล 3) การจัดเวทีชุมชนที่สนับสนุนการเรียนรู้ของสมาชิกและผู้นำเทศบาล 4) ผู้นำเทศบาลปรับแนวทางการกำหนดนโยบายอย่างมีส่วนร่วม และ 5) นำเสนอความต้องการที่เป็นผลจากเวทีชุมชนสู่สภาเทศบาล เพื่อกำหนดนโยบายการเกษตรแบบไม่แยกส่วน ผลในเชิงพัฒนาของงานวิจัยนี้ พบว่ามีผลให้เกษตรกรได้ตระหนักถึงพิษภัยของสารเคมีต่อสุขภาพของตนเองและผู้บริโภคจนมีการเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริหารเทศบาลได้รับรู้ข้อมูลเชิงลึกจากการร่วมในเวทีและเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกชุมชน ทั้งในส่วนที่ดีและส่วนที่ควรแก้ไข เทศบาลตำบลวงเหนือให้ความสำคัญต่อกิจกรรมด้านการเกษตรและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยเทศบาลจัดงบประมาณของเทศบาลตำบลวงเหนือในปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 และ 2554 มีเงินอุดหนุนโครงการด้านการเกษตรและสิ่งแวดล้อมปีละ 140,000 และ 130,000 บาทตามลำดับ ประเด็นปัญหาทั่วไปที่สรุปจากเวทีเพื่อศึกษาบริบทชุมชนมี 3 ประเด็น คือ 1) การเสื่อมถอยของ ภูมิปัญญาดั้งเดิมชุมชน 2) ระบบการผลิตซึ่งเป็นเศรษฐกิจพื้นฐานของชุมชน 3) การกำหนดนโยบายด้านการเกษตรแบบไม่มีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชนและเทศบาลตำบลวงเหนือจึงควรร่วมกันพิจารณาให้ความสำคัญกับการรักษาอัตลักษณ์ของไทยลื้อ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่จะก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน เทศบาลตำบลวงเหนือควรส่งเสริมงานวิจัยชาวบ้าน ซึ่งมีกระบวนการให้ชุมชนได้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิเคราะห์ปัญหาของตนเอง ทั้งสามารถรวมกลุ่มแก้ปัญหาเหล่านั้น ๆ และควรให้ความสำคัญแก้ปัญหาการเกษตรและสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดงบประมาณสนับสนุนมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

Title	A Guideline for the Development of Participatory Agricultural Policy Planning of Farmers in -Luang Nue Municipality, Doi Saket District, Chiangmai Province
Author	Mr. Nares Wongkom
Degree of	Master of Science in Geosocial Based Sustainable Development
Advisory Committee Chairperson	Associate Professor Dr. Kriangsak Sringermyuang

ABSTRACT

This participatory action research was aimed to explore: 1) the community contextual and agricultural patterns; 2) database system in the policy determination; and 3) development of the approaches on participatory agricultural policy development in Luang Nue Municipality. The target community members participated in all steps of the research: data seeking, alternative determination and analysis for problem solving, and agricultural policy planning of the municipality. Leung Nue community believed that their ancestors were Tai Lue migrated from Sip Song Pun Na, southern china. The settlement of the community was dated back to 1389 in the reign of King San Muang Ma, the 10th in Meng Rai Dynasty of Lan Na Kingdom. The pride of their long history had yielded strength of the community. However, after the intrusion of external culture the strength had declined. The patterns of agriculture in the community could be divided into three periods, i.e., 1) pre-development period; 2) development period; and 3) solution seeking period. In the pre-development period-ways of life strictly related with nature and co-operate among neighbors and families. Major career was subsistent farming with less dependence on external inputs. In the development period-agriculture had been transformed into mono-cropping for markets. But the farmers could not control the price of their products, resulting in debt and health problems as well as the vanishment of local wisdoms. New production systems were not fitted with basic production factors of individuals. In the solution seeking period-the occurrence of San Sai organic farming group was the chief phenomenon in this phase. The group consisted of only 35 members from 2,484 families in the municipality, but the cooperation within the group was very strong. Leaders of the group could

be a member of the municipality council with the right to vote on policy making. Approaches on the participatory agricultural policy development in Luang Nue Municipality consisted of the following steps: 1) development of the organic farming group by villager research process; 2) supporting the group leaders to be leaders of the municipality; 3) creating learning forums for community members and leaders of the Municipality; 4) policy making approach of the municipality council was shifted to the participatory approach; and 5) proposing of the community needs obtained by the community forum to the council. The developing achievements of the research were the awareness of both producers and consumers on the toxicity of chemical agriculture resulting in changes of behaviors, leader attitudes, both positive and negative aspects. Luang Nue Municipality has paid more attention on the activities in agriculture and environment by allocating budgets of 140,000 and 130,000 baht for such activities in 2010 and 2011, respectively. Three general problems were identified in this study: 1) the vanishment of traditional wisdoms; 2) production systems which were basic economy of the community; and 3) policy making on agriculture without community participation. The community and municipality should paid more attention on the conservation of Tai Lue identity which is the basis of community strength. Luang Nue Municipality should promote local wisdom research that providing forums for villagers to learn, analyze, and seek ways for problem solving. The municipality should also pay more attention on the agricultural and environmental problems by providing more budgets.